



Digitala verktyg för en lönsam och flexibel betesdrift

Digital workshop den 11 november 2020

Workshopen arrangerades av KSLA i samarbete med Agroväst Gröna Möten och Landsbygdsnätverket.

Sammanfattning

Syftet med workshopen var att tydliggöra de möjligheter och utmaningar som är förknippade med digitala verktyg som kan användas för att förbättra förutsättningarna för bete. Det är ett starkt samhällsintresse att bevara eller återuppta hävderna av betesmarker över hela landet för att möjliggöra en lång rad ekosystemtjänster. Enligt en aktuell rapport från Naturvårdsverket är statusen för de svenska gräsmarkerna mycket bekymmersam och sämst i jämförelse med alla andra naturtyper.

Workshopen byggde på rapporten ”[Digitaliserad teknik för att främja betesdrift](#)”. Rapporten är ett samverkansprojekt inom gruppen CAP och hållbarhet, mellan Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Riksantikvarieämbetet.

Workshopen inleddes med korta presentationer (pdf). Se separata dokument och inspelade föredrag. Sist i detta dokument finns kompletterande information som lämnades i chatten.

Här följer en sammanfattning av vad som framkom i gruppdiskussionerna.

Vilka möjligheter ser vi med de digitala tekniker som presenterats?

Djurtillsyn är väldigt tidskrävande. Kan man ersätta daglig manuell tillsyn med en kombination av manuell och digital tillsyn skulle det betyda mycket ekonomiskt. Digitaliserad tillsyn kan ge en bättre djurvälstånd på individnivå. Digitala system där flytt av djur noteras automatiskt eller kan kontrolleras smidigt kan stärka möjligheten att följa djur från gård till gård och bidra till att man kan undvika sanktioner vid kontroll.

Digitala verktyg och inte minst virtuella stängsel kan möjliggöra bete av svåra marker i skärgården, skogsmarker, m.m. Med virtuella stängsel kan man också stängsla bort farliga partier eller tomter och annat där djuren inte borde gå.

Det är stora fördelar för alla i värdekedjan om man använder elektroniska öronmärken. Dessa ger en förutsättning för många digitala tjänster. I Finland ska alla kalvar öronmärkas från den 1 januari 2021, initierat av slaktledet som också var drivande i Danmark. Vem initierar och driver frågan i Sverige?

Vilka begränsningar eller utmaningar ser vi med de digitala tekniker som presenterats?

Man ska inte favorisera en specifik teknik utan stimulera en bredd av lösningar. Marknads- och teknikutvecklingen ska vara friktionsfri. Nya system måste vara färdigutvecklade när de

kommer ut på marknaden, det måste vara användarvänligt. Det är också viktigt med en gemensam standard.

All data ger stora möjligheter för bra databaser med stora ekonomiska värden. Hur ska detta hanteras och vara tillgängligt? Det finns en stor oro att data hamnar i fel händer. Reglering kring dataägarskap och kontroll över tillgängligheten är därför viktiga frågor.

Vetenskaplig grund är väldigt viktig vid förändringar av lagstiftningen. Det behövs fler studier som visar att vi bibehåller god djuromsorg vid elektronisk styrning av djur.

Finansiering av utvecklingen av nya system, liksom gällande implementeringen är en utmaning. Det behövs nya former för att snabbt utveckla ny teknik och affärsformer där det inte behövs en initialt stor investering för den enskilda lantbruksföretagaren.

Mycket i infrastrukturen behöver bättras innan tekniken kan användas som det är tänkt över hela landet. Att generera data är inte flaskhalsen utan lagring och datasäkerhet.

Kunskapsöverföring och utbildning är viktigt, många ser området som ett oskrivet blad.

Vilka frågeställningar kräver insatser av myndigheter och politiker respektive näring och bransch?

Det är ett samhällsintresse att få bättre tillsyn, djurvälstånd och naturvårdsnytta genom digital teknik. Staten bör därför gå in och betala för en digitalisering av betesdrift. Vad kan landsbygdsprogrammet bidra med? Riktade medel för att återställa betesmarker? Kan investeringsstöd användas för att hjälpa djurhållare ställa om?

Viktigt att fortsatt ge utrymme för mer forskning och innovation, jobba tvärvetenskapligt och tvärfunktionellt mellan branscher, myndigheter och samhälle. Lantbrukare bör involveras tidigt i frågeställningarna så att eventuella problem identifieras.

Myndigheter måste motverka dataintrång, sätta upp organ för standardisering, förenkla regelverk och bidra till integrering och samverkan. Det behövs fler forum för sammanlänkning mellan olika intressenter; IT, forskning, bransch, myndigheter

Teknikutvecklingen behöver skyndas på. Jordbruksverket bör därför få i uppdrag att jobba mer aktivt med att ha koll på och skapa förutsättningar för framtida teknik, framför allt hur lagstiftningen behöver anpassas. De behöver samverka aktivt med branschorganisationer som LRF, Växa och Nötköttproducenterna.

Var behövs nya och innovativa lösningar för att stärka förutsättningarna för en hållbar betesdrift?

Nya lösningar kan behövas inom skogen, för skogsbete, röjningsarbete, restaureringar, buffertzoner, etc. Det behövs även för system med stora fällor, för vägövergångar och för system för information till allmänheten. Det är viktigt att först omsätta nuvarande idéer i praktiken och bygga upp förtroende för de produkter som redan finns innan nya introduceras. Det behövs standardisering för att koppla ihop befintliga system med nya innovationer.

Smittskyddsaspekter, viltskador och konkurrens om bete berörs inte i rapporten. Nya fästingburna sjukdomar har ökat i Sverige på grund av bland annat klimatförändringar. Det är exempel på ett problem som man bör kunna använda digital teknik för att lära mer om och

kunna hantera. Det behövs också system för att skilja vilt från betesdjuren, även lösningar som kan identifiera var i betesmarkerna viltet finns.

Information i chatten i anslutning till presentationerna:

- Film om projektet [Equine Monitoring](#) (försök med hästar på naturbetesmarker vid Brösarp)
Energikonsumtionen (MJ) hos hästarna bygger på standardvärden för aktuell naturtyp.
- Länkar till filmer om virtuella stängsel:
[Experiences](#) from Bjerke & Opaker Grass-fed Beef Farm
[Cattle grazing in forest](#)
- Stressen hos djuren i det planerade försöket med virtuellt stängsel mäts via cortisolvärden.
- Det finns [kommersiell teknologi](#) för virtuellt stängsel till hundar. (Inte tillåtet i Sverige!)
- SLU kommer ge en distanskurs på avancerad nivå 18 januari till 23 mars 2021 (halvtid) inom [Precision Livestock Farming](#).
- Projekt och arbete med sambetning och skogsbete pågår i väst hos skogsstyrelsen/länsstyrelsen i Uddevalla. Info: bengt.skallstad@skogsstyrelsen.se
- Vinnovas program för "Smart policyutveckling". Info: oskar.jonsson@naturvardsverket.se